

Järelevalveasutuste kontrollikava 2017-2019

Sissejuhatus

15. mail 2014 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse (EÜ) nr 660/2014, millega muudeti määrust (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1013/2006 (edaspidi *jäätmevedude määrus*) on kehtestatud nõuded jäätmesaadetiste kohta nii Euroopa Liidu piires kui ka liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel. Liikmesriikide kontrollides osalevate asutuste tegevuses on suuri erinevusi, mistõttu tuleb jäätmesaadetiste kontrolli hoolikamalt kavandada.

Jäätmevedude määruse artiklis 50 sätestatud nõuete täitmise jälgimise ja kontrolli sätteid tuleb seetõttu ka tugevdada, et tagada nimetatud kontrollide korrapärane ja järjepidev kavandamine. Nimetatud sätete alusel läbi viidud kontrollimise jaoks tuleb koostada kontrollikavad.

Kontrollikavad peavad põhinema riskihindamisel ja hõlmama mitut põhielementi, nimelt eesmärgid, prioriteedid, hõlmatud geograafiline piirkond, teave kavandatavate kontrollide kohta, kontrollides osalevatele asutustele määratud ülesanded, erinevate liikmesriikide või asjakohasel juhul liikmesriigi ja kolmanda riigi asjaomaste kontrollides osalevate asutuste vahelise koostöö kord ning teave kontrollijate koolitamise ja asjaomase kontrollikava rakendamiseks vajalike inim-, finants- ja muude ressursside kohta.

Käesolev programm põhineb järgmistel õigusaktidel:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1013/2006 14. juuni 2006, jäätmesaadetiste kohta
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 660/2014 15. mai 2014, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta
- Komisjoni määrus nr 1418/2007 29. november 2007, milles käsitletakse teatavate Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1013/2006 III ja IIIA lisas loetletud jäätmete väljavedu taaskasutamise eesmärgil teatavatesse riikidesse, mille suhtes ei kohaldata OECD otsust jäätmete riikidevahelise veo kontrolli kohta
- Korrakaitseadus (Vastu võetud 23.02.2011)
- Keskkonnajärelevalveseadus (Vastu võetud 06.06.2001)
- Jäätmeseadus (Vastu võetud 28.01.2004)
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 952/2013, 9. oktoober 2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik

Kontrollikava on koostatud kolmeks aastaks. Juhul, kui vahepealsel ajal ilmnevad uued asjaolud, vaadatakse kava üle.

Kontrollikava on koostatud Keskkonnainspektsiooni ning Maksu- ja Tolliamet poolt. Kava koostamisel osalesid ka Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaameti esindajad.

Järelevalve üldine korraldus

Järelevalveasutuste määratlused ja nende kohustused

Maksu- ja Tolliamet (MTA)

MTA kasutab tollikontrollis riski analüüsi meetodeid. Igal aastal koostatakse nn baasanalüüs, milles leidub jäätmete teemat käsitlev peatükk. Kontrollitavad saadetised valitakse välja reeglina riski analüüsi põhjal, arvestatakse teistelt asutustelt sh ka teistest riikidest saadava riski infoga.

Keskkonnainspeksioon (KKI)

KKI maakondlikud bürood korraldavad KKI põhimäärusest tulenevate ülesannete täitmist maakondades. Büroode ülesandeks on KKI pädevusse antud avaliku korra sektorites (kindlates valdkondades ja alamvaldkondades) ohte ja korrariikumisi ennetada, ohukahtluse korral ohud välja selgitada, ohud ja rikkumised tõrjuda ning tagada vastavalt pädevusele süütegude menetlemine. Tegemist on põhitegevusega, mis toimub kahel alusel: tagatakse reageerimine ohtudele või rikkumistele ad hoc ning korraldatakse ennetavat tegevust büroode aasta tööplaani alusel. Lõpptulemus, mida KKI-lt oodatakse, on avalikkust rahuldaval viisil ja tasemel kaitstud avalik kord kõikides KKI „vastutuse alla antud“ valdkondades.

KKI tööplaani koostamisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 04.04.2001 soovitusel (2001/331/EC) inspekteerimise miinimumkriteeriumide kohta. Keskkonnainspeksiooni poolt kontrollitavatele luba omavatele tööstuslikele kaitistele ja muudele ettevõtetele ja objektidele Inspekteerimised võivad olla korralised (st planeeritud) või erakorralised (kaebus, avarii jms). Korralised inspekteerimised peavad olema planeeritud tööplaaniga ja avalikkusele kättesaadavad.

Aasta tööplaani aluseks on ohuproгноos. Ohuproгноos peab põhinema faktidel või korrakaitseorgani teaduslikel või tehnilistel teadmistel või Euroopa Liidu õigusaktist tuleneval järelevalvekohustusel ning lähtuma võrdse kohtlemise põhimõttest. See tähendab, et ühelt poolt ohuproгноosi alusel kujundatakse büroode tasandil meetmed aasta järelevalve tööplaani tegevustena. Tööplaani tegevused on ette nähtud ohuproгноosiga prognoositud ohtude ja korrariikumiste ennetamiseks. Ohuproгноos ja selle baasilt büroode jaoks tekkiv tööplaani eeldab teadmist olemasolevast korrakaitsest olukorrast igas alamvaldkonnas.

Tööplaani jaguneb valdkondadeks ja alamvaldkondadeks. Kokku on 13 keskkonna suuna valdkonda, mida KKI peab kontrollima. Jäätmetega kokkupuutes olevaid alamvaldkondi on tööplaanis järgmiselt:

1.5.1 Tootjavastutus

1.5.2 Jäätmeloa, reg töendi või OJ litsentsi valdajate kontrollimine

1.5.3 Jäätmete riikidevaheline vedu

1.5.4 Kaevandamisjätmed

1.5.5 Sadamate jäätmekäitlus ja reostustõrje plaanid

1.5.6 Jääkreostus / ebaseaduslik jäätmete ladestamine

1.5.7 Loata tegevus

1.5.8 Muud jäätmekäitlusnõuded

1.6.1 REACH ja CLP

1.6.2 Muu (Kemikaalide käitlusnõuded)

1.9.1 Tööstusheitel (kompleksload)

1.12.1 Pakend

Jäätmete riikidevahelist vedu kontrollitakse kõikide alamvaldkondade (va 1.5.4, 1.5.5, 1.5.6) kontrolli käigus. Eraldi kontrollid sadamates ja maanteedel viiakse läbi alamvaldkonnas 1.5.3.

2017 aasta tööplaani kohaselt toimub jäätmete riikidevaheline reid, alamvaldkonnas 1.5.3, vähemalt üks kord kvartalis, kasutades aastas kokku 16 inspektori ressursi.

Büroode järgneva aasta tööplaani kinnitatakse peadirektori poolt eelneva aastal lõpus.

Lisaks tööplaanile kontrollitakse MTA poolt laekunud vihjeinfot tollikontrollis kinnipeetud kaupade osas.

Kaebusi saab esitada KKI e-posti aadressile valve@kki.ee või helistada lühinumbrile 1313, mis töötab ööpäevaringselt 7 päeva nädalas. KKI on kohustatud 14 päeva jooksul kontrollima, kas teates on väärtetunnused ning 30 päeva jooksul vastama avaldajale. Kõik kaebused on registreeritud dokumendihaldussüsteemis või OKAS-ses.

Statistika

2015. aastal imporditi 322341 tonni jäätmeid. Peamised imporditavad jäätmed olid freesasfalt Hollandist (82622 t), mustmetallid Lätist ja Leedust (vastavalt 47121 t ja 37286 t) ning segaolmejäätmed (77774 t). Ohtlike jäätmeid imporditi 26349 tonni, millest suurema osa (62%) moodustasid pliiakud.

Kokku eksporditi 2015. aastal 445552 tonni jäätmeid. Peamised eksporditavad jäätmed on mustmetall, mida eksporditi Türgi 254512 tonni. Ohtlike jäätmeid eksporditi 13505 tonni, millest 10345 tonni olid jäätmete põletamisel tekkinud jäätmed.

2016 aastal tegi KKI kokku 1233 jäätmealast kontrolli, millest 580 oli äriühingute kontrollid, kellel võib olla kokkupuuteid jäätmekäitlusega sh riikidevahelise jäätmeveoga. 10 kontrolli olid otsese eesmärgiga kontrollida riikidevahelist jäätmevedu ja selle hulgas 2 jäätmete riikidevahelise veo ühisoperatsiooni. Mõlemad operatsiooni toimusid Tallinna Vanasadamas.

2015 aastal toimus 5 jäätmete riikidevahelise veo ühisoperatsiooni koostöös PPA, MTA ja KKI-ga, kuhu kaasati 15 inspektori ressursi. Kontrollid toimusid Tallinna Vanasadamas, Luhamaal, Valgas ja Paldiski sadamas.

2015 aastal avastas KKI 7 määruse 1013/2006 nõuete rikkumist. 5 juhul oli tegemist eraisikute poolt toimunud illegaalse akude ja elektroonikajäätmete veoga Skandinaaviast, ühel juhul vedas Eesti ettevõtte akud Läti Vabariiki ilma veoluba omamata ning ühel juhul tõi Eesti ettevõtte pakendijäätmeid Eesti Vabariiki. 2016 aastal on seni otsuse saanud 3 illegaalse jäätmeveo juhtumit, milles ühel juhul karistati eraisikut patareijäätmete sisseveo, teisel juhtumil karistati Soome ettevõtet, kes korralda vanarehvide sisseveo Eestisse ning kolmas juhtum oli seotud metallijäätmete väljaveoga Eesti Vabariigist.

2015 kontrolli MTA kokku 1341 saadetist, sh 709 impordi ja 632 ekspordi suunal. Tollikontrolle mille eesmärk oli kontrollid jäätmete eeskirjade täidetust oli kokku 36.

2015. aastal langetas KeA otsuse 77 veoloataotluse osas, millest jäätmete sisseveo otsuseid oli 56, väljaveo 11 ning läbiveo 10.

Järelevalvetoimingute ja asjaomaste menetluste üldine kirjeldus

Käesolev kontrollikava on integreeritud ka KKI üldisesse tööplaani ning kontrollikavas ettenähtud kontrollid toimuvad KKI üldse tööplaani alusel. Kontrolli eesmärgid ning prioriteedid on tekkinud eelnevalt läbi viidud ohuproгноosidest ning läbi viidud riskianalüüsist, mille käigus hindasid osapooled käideldavaid jäätmeliike, siht- ja lähtekohti, õigusaltidega seatud piiranguid ning muud asjakohast infot, mis ametkondadele on igapäeva töö käigus laekunud. Riskihindamismetoodikaks kasutati tagajärje – tõenäosus maatriksit ning ajurünnak hindamismeetodit.

<p>Kontrolli eesmärk ja prioriteedid</p>	<p>Eksport kolmandatesse riikidesse.</p> <ul style="list-style-type: none">- Kontrollida vastavust 1418/2007 määruse nõuetele. Eesmärk on tagada, et jäätmete käitlemine ei põhjustaks keskkonnakahju sellistes riikides, kus ei ole võimekust jäätmeid keskkonnahoidlikult käidelda.- Kasutatud elektrielektroonika seadmete vastavuse kontroll, et kas tegemist on seadmete või jäätmetega <p>Pakendijäätmed – pakendijäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise sihtarvude täitmine. Kontrollida, kas veosed jõuavad sihtpunkti ja kas need käideldakse selliselt, et on täidetud sihtarvud. Kontrollida, kas jäätme koguseid ei näidata mitme riigi aruandluses.</p> <ul style="list-style-type: none">- Probleemtooted – ringlussevõtu ja taaskasutamise sihtarvude täitmine- Akud- Romusõidukid- WEEE- Rehvid sh rehvipuru <p>Ohtlikud jäätmed – kas vajalikud load, saatelehed on olemas ja vedu toimuvad nendega kooskõlas</p> <p>Kemikaalid – import/eksport kas tegemist jäätmetega, REACH registreering ja ohutuskaardi olemasolu. Prioriteet kemikaalitööstusest pärit põlevmaterjalid, mis ei ole REACHis registreeritud. Lisaks keskkonnaohule võib tegemist olla aktsiisiga maksustava kaubaga.</p> <p>Metallijäätmete piiriülenevedu sh laevade import ja lammutamine</p>
--	--

	<p>Jäätmeturism</p> <p>Pliiakud – kogutakse ebaseaduslikult Põhjamaades ja veetakse ebaseaduslikult läbi Eesti Lätti või Leetu</p> <p>Pandipakendite ebaseaduslik sissevedu Eestisse, millega häiritakse pandipakendi süsteemi toimimist.</p> <p>Segaolmejäätmete ebaseaduslik sissevedu Eestisse ning nende ebaseaduslik hülgamine keskkonda</p> <p>Vanarehvide sissevedu, mis häirib tootjavastutuse süsteem</p> <p>Romusõidukite sissevedu</p>
<p>Hõlmatud geograafiline ala</p>	<p>Kogu Eesti Vabariigi territoorium</p>
<p>Teave kavandatavate kontrollide kohta, sh füüsiliste kontrollide kohta;</p>	<p>Jäätmesaadetiste kontrolle teostakse mitmel viisil:</p> <ul style="list-style-type: none"> - multidistsiplinaarne lähenemine - üksnes jäätmesaadetiste määrusele vastav lähenemine; - koostöö muude organisatsioonidega; - ettekavandatud ja juhitud kontrollid - spontaansed juhukontrollid; - keskse agentuuri juhitud kontrollid või juhukontrollid; - staatilised või dünaamilised kontrollid. <p>Vajalik kontrolliliik ja asukoht valitakse vastavalt olukorrale ja püstitatud eesmärgile.</p> <p>Maantee – jätkuvad KKI ja MTA ühiskontrollid.</p> <p>Sadam – jätkuvad KKI, MTA ühiskontrollid.</p> <p>Käitis. Kontroll vastavalt KKI tööplaanile.</p> <p>Dokumentide kontroll. Käitise kontrolli käigus kontrollitakse infosüsteemidesse esitatud andmete õigsust. MTA viib läbi tollidokumentide kontrolli vastavalt püstitatud eesmärgile.</p>
<p>Kontrollides osalevatele asutustele määratud ülesanded;</p>	<p>Keskkonnainspeksioon menetleb keskkonnaalaseid väärtegusid ning alates 1. septembrist 2011 ka keskkonnakuritegusid.</p> <p>Keskkonnainspeksioon teeb järelevalvet ja menetleb õigusrikkumisi kõigis keskkonnakaitse valdkondades.</p> <p>Keskkonnainspeksioonil on õigus:</p>

rakendada seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;

peatada keskkonda kahjustav või ohustav õigusvastane tegevus või loodusressursi kasutamise seotud õiguspärane tegevus, kui see seab ohtu inimeste elu, tervise või vara;

Keskkonnainspeksioonil on lubatud kasutada füüsilist jõudu korra- ja seaduses sätestatud alusel ja korras.

Tulenevalt jäätmeseadusest on KKI kohustatud kontrollima vähemalt üks kord aastas jäätmeala alusel alates 100 tonni ohtlike jäätmete käitleja jäätmealaga määratud jäätmekäitlustingimuste täitmist ning tootjate ühenduse tegevuse vastavust.

Jäätmevedude määrusest lähtuvalt toimub kontroll eeskätt:

a) päritolukohas, kus kontrollitakse jäätmete tekitajat, valdajat või teatajat;

b) sihtkohas, kus kontrollitakse vastuvõtjat või käitluskohta;

c) ühenduse välispiiridel ja/või

d) saatmise ajal ühenduse piires.

Keskkonnaalane kontroll käitisesse hõlmab endas:

1) esitatavate aruannete analüüsi ja kontrolli;

2) kontrollkäike käitisesse;

3) käitise sisemise aruandluse ja järelmeetmeid käsitlevate dokumentide kontrollimist; Jäätmesaadetiste kontroll sisaldab tutvumist dokumentidega, identifitseerimist ja vajaduse korral jäätmete ülevaatus;

4) käitisel kasutatava tehnika ja käitise keskkonna-juhtimissüsteemi, sealhulgas käitise omaseire piisavuse kontrolli;

5) vajaduse korral kontrollproovide võtmist ja -mõõtmiste tegemist.

Keskkonnaalane kontroll maanteedel, sadamates jm hõlmab endas:

Sõidukite peatamine, läbivaatus ja veose ning dokumentide kontroll, avastamiseks jäätmete (sh ohtlike jäätmete) sissevedu, transiiti ja väljavedu

Illegaalselt veetavate jäätmete asitõenditena hoiule võtmine ning rikkujate suhtes süüteo menetluse läbiviimine;

MTA ülesanded ja tegevus on piiriületavate kaupade tollikontroll.

KeA ülesanded ja tegevus jäätmete riikidevaheliste vedudel on veoloataotluste läbivaatus, nõusolekute või keeldumisotsuste tegemine.

	<p>Lisaks peab KeA arvestust jäätmete piiriüleste vedude saatedokumentide (Lisa IB ja Lisa VII) üle.</p>
<p>Tulemused/Edasised tegevused/Muud märkused</p>	<p>Jäätmeseaduse alusel on KKI-I kohtuvälise menetlejana õigus alustada väärteomenetlust ning ohtlike ja muude rahvusvaheliselt kontrollitavate jäätmete üle riigipiiri veo eest asjakohase loata, teatiseta või loa nõuete rikkumise eest karistada füüsilist isikut rahatrahviga kuni 300 trahviühikut ning juriidilist isikut kuni 32 000 eurot.</p> <p>Lisaks on õigus väärtegude toimepanemise vahendi või väärteo vahetuks objektiks olnud jäätmed konfiskeerida väärteomenetluse korras. Sellisel juhul toimub edasine menetlus Keskkonnaameti, kui pädeva asutuse poolt saadud infot kohaselt.</p> <p>Juhul, kui toimub riikidevahelise jäätmeveo nõuete rikkumine ning jäätmete vedu toimus olulises koguses, võib isikut karistada kriminaalkorras rahalise karistuse või kuni kaheaastase vangistusega.</p> <p>Lisaks on võimalik rakendada ka haldussunnivahendeid (ettekirjutus, sunniraha ja asendustäitmine). Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on sunniraha ülemmäär 32 000 eurot.</p> <p>KeA tegevus peale ebaseadusliku jäätmesaadetise tuvastamist on kirjeldatud määruse 1013/2006 IV peatükis. KeA teavitab teisti asjaomaseid pädevaid asutusi, leppides kokku jäätmete tagasi saatmise asjaolud.</p>
<p>Kontrollides osalevate asutuste vahelise koostöö kord;</p>	<p>Ebaseaduslike saadetiste ennetamiseks ja avastamiseks tehakse koostööd ühiskontrollide läbiviimisega jäätmete siht- ja lähtekohas IMPEL koostöömudelil.</p> <p>Siseriiklikult toimub koostöö MTA ja KKI sõlmitud koostöölepe alusel.</p>
<p>Teave kontrollijate koolitamise kohta kontrollidega seotud küsimustes</p>	<p>KKM korraldab koostöös KKI, KeA koolitusi vastavalt vajadusele vähemalt 1 kord aastas</p> <p>Ühiskontrollid vastavalt koostöölepele</p>
<p>Teave kõnealuse kontrollitava rakendamiseks ette nähtud inim-, finants- ja muude ressursside kohta</p>	<p>Vastavalt KKI ressursijaotusele, tegeleb jäätmete sh riikidevahelise jäätmeveo kontrolliga kokku 16 inspektorit ning 1 koordinaator, kes on ühtlasi ka IMPEL TFS rahvuslikuks kontaktisikuks.</p> <p>KKI käsutuses on transpordivahendid, kontori- ja sidevahendid (arvutid, telefonid, raadiosaatjad), kontrolliks vajalik tehnika (kaal, taskulamp,</p>

	<p>fotoaparaat, gps, gaasianalüsaator, gaasidetektor), isikukaitsevahendid (eririietus, helkurvestid, kindad), asitõendite käsitlemiseks mõeldud vahendid (kotid ja plommid) ja ametkondade kasutuses olevad andmebaasid. Vajadusel on KKI käsutuses olev tehnika asitõendina ära võetud jäätmete veoks.</p> <p>Asitõendite hoiustamiseks on KKI-l kasutada selleks kohandatud ladu. Samuti on KKI-l õigus sõlmida leping asitõendina äravõetud asitõendihoiule andmiseks vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku § 125 lõikele 2.</p> <p>2016 aastal oli KKI eelarves ette nähtud 23 000 eurot uurimis – ja arendustöödeks. Laboratoorsete analüüside jaoks kasutatakse akrediteeritud labori OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse (EKUK) teenust. EKUK tegevus on peamiselt seotud teenuste osutamisega riigile. Labori peamised tegevusvaldkonnad on:</p> <p>keskkonnauuringute ja ekspertiiside teostamine, keskkonnaseisundi ja loodusvarade kohta andmete kogumine, töötlemine ja säilitamine;</p> <p>toorme ja toodete analüüs;</p> <p>ohtlike jäätmete analüüs ja käitlemine;</p> <p>keskkonnamõjude hindamine ning võimalikest ohtudest varajane teavitamine;</p> <p>keskkonnaalane teadus- ja arendustegevus, nõustamine ja koolitus</p> <p>Eesti Akrediteerimiskeskus on EKUK katselabori tegevuse tunnistanud vastavaks standardi EVS-EN ISO/IEC 17025:2006 nõuetele.</p> <p>Keskkonnainspektsiooni valvetelefon 1313</p>
Muud	

Asutuste kontaktandmed:

Järelevalve asutused:

Keskkonnainspektsioon

Kopli 76, 10416 Tallinn

Telefon: 696 2236

E-post: valve@kki.ee

Vastutav isik: Rene Rajasalu

E-post: Rene.Rajasalu@kki.ee

Telefon: +372 53421035

Maksu ja Tolliamet

Lõõtsa 8A, 15176 Tallinn

Telefon: 8800810

E-post: emta@emta.ee

Vastutav isik: Lauri Aasmann

E-post: lauri.aasmann@emta.ee

Telefon 676 2203

Jäätmevedude määruse ja Baseli konventsiooni pädev asutus

Keskkonnaamet

Narva mnt 7a, 15172 Tallinn

Telefon: 6807438

E-post: info@keskkonnaamet.ee

Telefon: 680 7438

Vastutav isik: Katrin Kaare

E-post: katrin.kaare@keskkonnaamet.ee

Telefon: +372 6807421

Baseli konventsiooni sidekeskus

Keskkonnaministeerium

Narva mnt 7a, 15172 Tallinn

Telefon: 626 2802

E-post: keskkonnaministeerium@envir.ee

Vastutav isik: Mari-Liis Ummik

E-post: mari-liis.ummik@envir.ee

Telefon: +372 6262863